

EUROPEES PARLEMENT

1999

2004

Zittingsdocument

DEFINITIEVE VERSIE
A5-0018/2003

29 januari 2003

VERSLAG

over de mededeling van de Commissie Openbare financiën in de EMU - 2002
(COM(2002) 209 – C5-0324/2002 – 2002/2168(COS))

Economische en Monetaire Commissie

Rapporteur: Manuel António dos Santos

INHOUD

	Blz.
PROCEDUREVERLOOP	4
ONTWERPRESOLUTIE	5
TOELICHTING	10

PROCEDUREVERLOOP

Bij schrijven van 14 mei 2002 deed de Commissie haar mededeling Openbare financiën in de EMU - 2002 (COM(2002) 209 – 2002/2168(COS)) toekomen aan het Parlement.

Op 2 september 2002 gaf de Voorzitter van het Parlement kennis van de verwijzing van deze mededeling naar de Economische en Monetaire Commissie als commissie ten principale (C5-0324/2002).

Op 16 januari 2003 maakte de Voorzitter van het Parlement bekend dat deze mededeling eveneens verwezen was naar de Commissie begrotingscontrole als medeadviserende commissie.

De Economische en Monetaire Commissie benoemde reeds op haar vergadering van 19 juni 2002 Manuel António dos Santos tot rapporteur.

Zij behandelde de mededeling van de Commissie en het ontwerpverslag op haar vergaderingen van 8 oktober, 5 november en 3 december 2002 en 21 en 28 januari 2003.

Op laatstgenoemde vergadering hechtte zij met 29 stemmen voor en 5 tegen haar goedkeuring aan de ontwerpresolutie.

Bij de stemming waren aanwezig: Christa Randzio-Plath (voorzitter), José Manuel García-Margallo y Marfil, Philippe A.R. Herzog en John Purvis (ondervoorzitters), Manuel António dos Santos (rapporteur), Hans Blokland, Benedetto Della Vedova, Bert Doorn (verving Generoso Andria), Harald Ettl (verving Hans Udo Bullmann), Jonathan Evans, Ingo Friedrich, Carles-Alfred Gasòliba i Böhm, Robert Goebbels, Lutz Goepel (verving Brice Hortefeux), Lisbeth Grönfeldt Bergman, Mary Honeyball, Christopher Huhne, Othmar Karas, Giorgos Katiforis, Pii-Noora Kauppi, Christoph Werner Konrad, Wilfried Kuckelkorn (verving David W. Martin), Werner Langen (verving Mónica Ridruejo), Astrid Lulling, Ioannis Marinos, Helmuth Markov (verving Armonia Bordes), Hans-Peter Mayer, Miquel Mayol i Raynal, Peter Michael Mombaur (verving Renato Brunetta), Fernando Pérez Royo, Alexander Radwan, Bernhard Rapkay, Ieke van den Burg (verving Pervenche Berès) en Theresa Villiers.

De Commissie begrotingscontrole besloot op 21 januari 2003 geen advies uit te brengen.

Het verslag werd ingediend op 29 januari 2003.

ONTWERPRESOLUTIE

Resolutie van het Europees Parlement over de mededeling van de Commissie Openbare financiën in de EMU - 2002 (COM(2002) 209 – C5-0324/2002 – 2002/2168(COS))

Het Europees Parlement,

- gezien de mededeling van de Commissie (COM(2002) 209 – C5-0324/2002)¹,
- gezien de mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement over verbetering van de coördinatie van het begrotingsbeleid (COM(2002) 668)²,
- gezien de mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement over structurele indicatoren (COM(2002) 551)³,
- gezien de mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement over de noodzaak en de methoden om de kwaliteit van de begrotingsstatistieken te verbeteren (COM(2002) 670)⁴
- gezien de najaarsnota van de Europese Commissie met de economische vooruitzichten 2002-2004 voor de Eurozone en de Europese Unie⁵,
- gezien de in september 2002 ingediende mededeling van de Europese Commissie over de budgettaire uitdagingen in de Eurozone⁶,
- gezien de in juli 2002 ingediende mededeling van de Europese Commissie over de Eurozone in de wereldeconomie - ontwikkelingen in de eerste drie jaar (COM (2002) 332)⁷,
- gezien het besluit van de ECOFIN-Raad van 5 november 2002 over het bestaan van een buitensporig tekort in Portugal en over de aanneming van een aanbeveling betreffende de maatregelen die noodzakelijk zijn om het tekort te bestrijden⁸,
- gezien de aanbevelingen van de door de ECOFIN-Raad op 21 juni 2002 aangenomen globale richtsnoeren voor het economische beleid⁹,
- gezien de op 24 maart 2000 in Lissabon aangenomen conclusies van het voorzitterschap van de Europese Raad en die van Göteborg van 15 en 16 juni 2001, waarin met name wordt verwezen naar de strategie die overeengekomen is betreffende economische groei, volledige werkgelegenheid, duurzame ontwikkeling en sociale cohesie,

¹ PB C nog niet gepubliceerd

² PB C nog niet gepubliceerd.

³ PB C nog niet gepubliceerd.

⁴ PB C nog niet gepubliceerd.

⁵ PB C nog niet gepubliceerd

⁶ PB C nog niet gepubliceerd

⁷ PB C nog niet gepubliceerd

⁸ PB C nog niet gepubliceerd

⁹ PB C nog niet gepubliceerd

- gezien de conclusies van het voorzitterschap van de Europese Raad van Stockholm van 23 en 24 maart 2001 en die van Barcelona van 15 en 16 maart 2002, waarin met name wordt verwezen naar het "Stabiliteits- en groeipact" en de budgettaire uitdagingen, met inbegrip van de kwaliteit van de overheidsfinanciën in relatie tot de demografische ontwikkelingen,
 - gelet op artikel 47, lid 1 van het Reglement,
 - gezien het verslag van de Economische en Monetaire Commissie (A5-0018/2003),
- A. overwegende dat de Commissie in haar mededeling over verbetering van de coördinatie van het begrotingsbeleid vijf voorstellen heeft ingediend ter verbetering en verscherping van de interpretatie van het Stabiliteits- en groeipact, in het kader waarvan bij de uitvoering van het begrotingstoezicht rekening kan worden gehouden met de conjunctuurcyclus en met de hoogte van de staatsschuld ten opzichte van het BBP en tegelijkertijd wordt gegarandeerd dat strikter wordt vastgehouden aan de doelstelling van gezonde en duurzame overheidsfinanciën,
 - B. overwegende dat het economisch herstel veel trager verloopt dan verwacht en dat de gemiddelde groei wordt geraamd op 0,8% in 2002 en in 2003 volgens schattingen slechts 1,8% zal bedragen, en overwegende dat het algehele overheidstekort in de Eurozone in 2002 naar verwachting zal toenemen tot 2,3% van het BBP,
 - C. overwegende dat de ministers van economische zaken en financiën van de landen van de Eurozone in hun bijeenkomst van oktober "referentievoorwaarden" overeengekomen zijn om te waarborgen dat de vier lidstaten die er nog niet in geslaagd zijn om hun begroting in evenwicht te brengen (Frankrijk, Duitsland, Italië en Portugal) hun structurele tekorten vanaf 2003 jaarlijks met tenminste 0,5% van het BBP terugbrengen,
 - D. overwegende dat op de Europese Raad van Lissabon van 24 maart 2000 en die van Göteborg van 16 juni 2001 een strategische doelstelling is vastgesteld volgens welke Europa de meest concurrerende en dynamische kenniseconomie van Europa moet krijgen die mogelijkheden biedt voor economische groei met betere banen, volledige werkgelegenheid, duurzame ontwikkeling en een betere sociale cohesie,
 - E. overwegende dat het creëren van de voorwaarden voor monetaire en financiële stabiliteit, alsmede de toeneming van groei en werkgelegenheidscijfers allebei voorwaarden zijn voor de totstandkoming van krachtige ontwikkelingen op het gebied van economie en werkgelegenheid,
 - F. overwegende dat de overheidsuitgaven voor de basisfuncties van de staat (bijv. onderzoek, onderwijs, gezondheidszorg en sociale dienstverlening, justitie, defensie) de afgelopen 30 jaar opmerkelijk stabiel zijn gebleven en vrij gelijk (14 tot 16% van het BBP) zijn in de EU-landen,
 - G. overwegende dat de totstandkoming van een kenniseconomie de ontwikkeling, de snelle inwerkingstelling en het intensieve gebruik vooronderstelt van zeer efficiënte en zeer snelle informatienetwerken, alsmede onderzoek en ontwikkeling en de ontwikkeling van levenslang leren en opleiding, en tevens overwegende dat dergelijke inspanningen vereisen dat investeringen van zowel overheid als particuliere sector worden gemobiliseerd,

1. merkt op dat het SGP een instrument is waarmee het preventieve en aanbevelenswaardige karakter van de bepalingen van het Verdrag betreffende het toezicht op en de coördinatie van het economische beleid van de lidstaten, alsmede het belang van economische stabiliteit voor de totstandkoming van een krachtige en duurzame Europese economie, wordt verduidelijkt en bekrachtigd; wenst derhalve dat de basisbeginselen ervan in het toekomstige constitutioneel verdrag worden opgenomen, zodat zij een stabiel karakter krijgen en volledig geloofwaardig zijn;
2. wijst met nadruk op het feit dat het Parlement het SGP ziet als een belangrijke pijler van de EMU en ondersteunt de aanpassingen die noodzakelijk zijn voor een intelligente en soepele toepassing van het pact op de door de Commissie voorgestelde wijze, waarbij, rekening houdend met de vereisten in verband met overheidsinvesteringen en de kwaliteit van de uitgaven, meer aandacht besteed moet worden aan de hoogte van de totale schuld van de afzonderlijke lidstaten;
3. is ingenomen met de overeenstemming die is bereikt over de "referentievoorwaarden" betreffende een jaarlijkse terugdringing van de structurele tekorten met tenminste 0,5% van het BBP per jaar, met name voor de vier lidstaten Duitsland, Frankrijk, Italië en Portugal; is van mening dat dit het mogelijk zal maken het verloren gegane terrein terug te winnen teneinde zich te houden aan de toezegging te streven naar een situatie die dichtbij het evenwicht ligt en om de internationale geloofwaardigheid van de gehele Eurozone verder te ontwikkelen en dan met name voor de kandidaatlanden;
4. verzoekt de Commissie deze economische achteruitgang zeer serieus te nemen en het beleid zodanig vorm te geven dat de noodzakelijke structuurhervormingen in de lidstaten ten uitvoer kunnen worden gelegd en dat door een beperking van een voor de conjunctuur gecorrigeerd begrotingstekort de automatische stabilisatoren in geval van economische achteruitgang kunnen functioneren; onderstreept dat een en ander door een consequente vervollediging van de interne markt kan worden gestimuleerd;
5. wijst erop dat het noodzakelijk is dat de lidstaten de in de Raad aangegeven verbintenissen op zich nemen; is van oordeel dat de discussie over een verbetering van het SGP de niet-naleving ervan niet rechtvaardigt en dat de toepassing van de akkoorden een positief effect zal hebben op het beeld dat de burgers zich van de Europese Gemeenschap vormen en de negatieve effecten van het te onevenwichtige begrotingsbeleid van de lidstaten op de economie in de eurozone tot een minimum zal beperken;
6. verzoekt de Commissie en de lidstaten gezien de ongewijzigde economische situatie een verantwoord financieel beleid ten uitvoer te leggen ter ondersteuning van een duurzaam en voortdurend herstel op langere termijn, alsmede verder te werken aan een concurrerende kenniseconomie met als doelstelling volledige werkgelegenheid en sociale cohesie;
7. dringt er bij de lidstaten op aan om de noodzakelijke maatregelen te nemen met het oog op de gevolgen van de vergrijzing van de bevolking; betuigt derhalve zijn steun aan een systematische beoordeling van de duurzaamheid van de overheidsfinanciën in het licht van de vergrijzing van de bevolking;
8. erkent dat de nieuwe vooruitzichten met betrekking tot de groei in de Eurozone ons ertoe

nopen een discussie te beginnen over het karakter van het door de lidstaten te volgen budgettaire en economische beleid; wijst er in dit verband op dat het economisch beleid in principe tot de bevoegdheden van de lidstaten behoort, maar dat de lidstaten conform artikel 99 van het EG-Verdrag het economisch beleid als een aangelegenheid van gemeenschappelijk belang beschouwen en dit beleid coördineren; bepleit in dit verband het voeren van een beleid dat erop gericht is de tenuitvoerlegging van de doelstellingen van de Lissabon-strategie (stimulering van groei en werkgelegenheid, investeringen, onderzoek, regionale ontwikkeling, opleiding en arbeidsmarkten) te versnellen;

9. complimenteert de Commissie met de verbeteringen van het kader voor het budgettair toezicht met de herziene gedragscode, de ontwikkeling van informatie- en economische analyses betreffende de Eurozone, de verbeteringen met betrekking tot het gebruikte statistische systeem, de verduidelijking van de gemeenschappelijke beginselen die ten grondslag liggen aan het begrotings- en het structuurbeleid en de vergroting van de doelmatigheid van het systeem voor de besluitvorming;
10. merkt echter op dat het noodzakelijk is dat er meer en beter wordt gewerkt aan de statistische vereisten en dat er meer algemeen inzicht bestaat in wat een goed beleid ten aanzien van economie en overheidsfinanciën is, ten einde te komen tot een betere economische convergentie en een grotere transparantie; dringt er met name op aan een gemeenschappelijk standpunt te ontwikkelen met betrekking tot de kwalitatieve follow-up van de overheidsuitgaven ten einde een positieve bijdrage te leveren aan de verwezenlijking van de doelstellingen van de Lissabon-strategie;
11. dringt er bovendien op aan te werken met een duidelijke methode met een definitie van het begrip "overheidsuitgaven van hoge kwaliteit" voor het kwantificeren van de begrotingspositie van de overheid en de bijdrage daarvan aan groei en investeringen, opdat conjuncturele schommelingen nauwkeurig gekwantificeerd en gekwalificeerd kunnen worden;
12. juicht het toe dat het kader voor het budgettair toezicht en met name het SGP goed heeft gefunctioneerd, omdat het heeft gezorgd voor stabiliteit door het begrotingsbeleid in grote lijnen neutraal te houden, en bovendien de lidstaten die hun begroting binnen de perken hebben gehouden de nodige speelruimte voor maatregelen in crisistijden verschaft heeft;
13. wijst er opnieuw op dat de verwezenlijking van de stabiliteitsdoelstelling de groei bevordert; waarschuwt voor pogingen om bij de berekening van het begrotingstekort geen rekening te houden met bepaalde uitgavenposten; is van oordeel dat een dergelijke handelwijze op zichzelf een onoverkomelijke opgave en voor de marktwaarnemers een moeilijk te begrijpen ontwikkeling zou zijn, met negatieve gevolgen voor de hoogte van de rentevoet en de interne en externe stabiliteit van de gemeenschappelijke munt;
14. is verheugd dat prioriteit wordt verleend aan het vermijden van procyclisch begrotingsbeleid in goede tijden en stelt voor de beleidsdoelstelling te verruimen zodat procyclisch begrotingsbeleid in het algemeen te allen tijde wordt vermeden;
15. wijst opnieuw met nadruk op de noodzaak te streven naar een hoger niveau van overheids- en particuliere investeringen teneinde ervoor te zorgen dat Europa in het eerste decennium van de 21ste eeuw uitgroeit tot de meest concurrerende en dynamische kenniseconomie van de wereld, met inbegrip van een economische groei met kwalitatief betere banen,

volledige werkgelegenheid, duurzame ontwikkeling en een betere sociale cohesie; dringt met name aan op een heroriëntatie van overheidsuitgaven in de richting van een uitbreiding van het fysieke en menselijke kapitaal en de totstandbrenging van partnerschappen tussen de particuliere en de overheidssector voor verdieping op terreinen als onderwijs en opleiding, levenslang leren, onderzoek, informatie- en geavanceerde technologie, telecommunicatie- en vervoernetwerken enzovoort;

16. wijst tenslotte met nadruk op de belangrijke beleidsuitdaging die erin bestaat dat na de toetreding het EU-kader voor budgettair toezicht ten uitvoer wordt gelegd met inachtneming van de specifieke behoeften en omstandigheden van de kandidaatlanden; is van oordeel dat van kandidaatlanden geëist moet worden dat zij voldoen aan de criteria van Kopenhagen teneinde te komen tot macro-economische stabiliteit en groei op middellange termijn, hetgeen een minimum aan economische convergentie veronderstelt; beveelt de kandidaat-lidstaten aan zich thans reeds voor te bereiden op de voor opnemings in de eurozone noodzakelijke naleving van de criteria van Maastricht;
17. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie en de parlementen van de lidstaten en de kandidaatlanden, alsmede de sociale partners.

TOELICHTING

Op 21 oktober sprak de voorzitter van Commissie, Romano Prodi, in zijn toespraak voor het Europees Parlement zijn bezorgdheid uit over de verslechtering van de conjunctuur, en noemde hij het "dom" om het Stabiliteits- en groeipact op een onbuigzame en dogmatische wijze te handhaven zonder te kijken naar veranderende omstandigheden, en drong hij aan op aanpassingen en de invoering van meer verfijnde criteria voor de toepassing van het pact.

Economische achtergrond

De optimistische economische ramingen in het verslag van commissie "Overheidsfinanciën in de EMU 2002" moesten naar beneden worden bijgesteld. Het economisch herstel verloopt veel trager dan verwacht en de gemiddelde groei wordt geraamd op 0,8% van het BBP in 2002 en zal in 2003 naar verwachting slechts 1,8% bedragen.

Daarom zijn de economische achtergronden met betrekking tot het budgettair toezicht uit hoofde van de EMU veel minder gunstig dan eerder verwacht, hetgeen gevolgen heeft op budgettair niveau. In 2001 kwam het begrotingstekort voor de Eurozone op 1,3% van het BBP, tegen 0,7% in 2000, terwijl het in 2002 naar verwachting zal stijgen tot 2,3%. Vier landen hebben te maken met aanzienlijke tekorten, en lopen een groot risico door de drempel van 3% van het BBP heen te breken er derhalve een "buitensporig tekort" te ontwikkelen, of dat is al gebeurd.

Het waarschuwingssysteem

In 2002 beval de Europese Commissie aan om uit hoofde van het SGP een waarschuwing te richten aan Duitsland en Portugal. Beide landen liep het gevaar dat hun tekorten de referentiewaarde van 3% van het BBP bereikte.

In het geval van *Portugal* kwam de procedure betreffende buitensporige tekorten eind juli opgang, omdat de cijfers betreffende het tekort voor 2001 werden herzien van 2,2% tot 4,1% van het BBP. Op 5 november 2002 heeft de ECOFIN-Raad besloten dat er in Portugal sprake is van buitensporig tekort en heeft hij een aanbeveling aangenomen betreffende de maatregelen die noodzakelijk zijn om het tekort te bestrijden.

In *Duitsland* zou het tekort voor 2002 wel eens kunnen komen op 3,8% van het BBP. De Commissie staat op het punt om de eerste fase van de procedure betreffende een buitensporig tekort op gang te brengen.

Voor *Frankrijk* wordt het tekort voor dit jaar door de Commissie geraamd op 2,7% van het BBP. De Commissie zal uit hoofde van het SGP een waarschuwing aan Frankrijk doen uitgaan.

In *Italië* komt het tekort in 2002 op 2,4% en in 2004 zelfs op 2,9%. De Italiaanse schuldquote komt dicht bij de 110% van het BBP en geeft derhalve ook aanleiding tot bezorgdheid.

De verslechtering van de overheidsrekeningen is echter ook een gevolg van overschrijdingen van de uitgaven en veranderingen in de belastingheffing die geen financiële dekking hebben. De Commissie heeft ernstige kritiek op het feit dat een aantal landen met een tekort geen vooruitgang hebben geboekt in de richting van begrotingsconsolidatie ter verwezenlijking van

de doelstelling op middellange termijn een situatie te bereiken die dichtbij een evenwicht of tijdens periodes van sterke expansie op een overschot ligt. Prodi heeft kritiek uitgeoefend op het feit dat het pact lidstaten er niet van heeft weerhouden om een begrotingsbeleid te voeren dat niet verenigbaar is met de stabiliteitsdoelstelling. Wanneer de Commissie een onbuigzame houding zou aannemen, zou het landen met grote tekorten moeten dwingen om zich te houden aan de budgettaire doelstellingen, ongeacht veranderingen in de economie en ongeacht het gevaar dat de economische vooruitzichten in het gedrang komen, niet alleen van de betrokken landen, maar van geheel Europa. De vier lidstaten die steeds grotere problemen hebben om zich aan de doelstellingen en de verplichtingen in het kader van het SGP te houden maken 75% van de Eurozone uit. Wanneer de regels in de huidige economische situatie op een dogmatische manier zouden worden nageleefd, zou dat het economisch herstel, de groei - de tweede pijler van het pact - en de werkgelegenheid in geheel Europa in gevaar brengen.

Het kader voor begrotingscontrole

In het verslag over overheidsfinanciën in de EMU in 2002 beklemtoont de Commissie dat het kader voor begrotingscontrole en met name het Stabiliteits- en groeipact goed heeft gewerkt als reactie op de conjunctuurvertraging. De lidstaten hadden de mogelijkheden om de automatische stabilisatoren te laten werken en aldus de negatieve schok van de neergang te verlichten zonder een op groei gericht beleid te voeren.

De Commissie toonde zich derhalve zeer tevreden over het feit dat het begrotingsbeleid ondanks de vertraging van de economische groei over de gehele linie neutraal bleef en de monetaire omstandigheden zich aanmerkelijk ontspanden. De Commissie voorspelde een verbetering van de Europese economie en oordeelde dat de recente teruggang "niet bijzonder ernstig of langdurig was", hetgeen volgens haar betekent dat expansiegerichte maatregelen *ex post* procyclisch kunnen zijn uitgevallen. De Commissie stelde in haar verslag een bezinning voor op de wenselijkheid en doeltreffendheid van een discretionaire begrotingspolitiek in het algemeen, alsmede de vaststelling van een aantal regels ten einde in de toekomst expansiegerichte begrotingsmaatregelen te beperken.

Gelet op het feit dat een ommekeer in de Europese economie nog niet in zicht is acht uw rapporteur sterke gronden aanwezig om vraagtekens bij deze voorstellen te zetten. Een meer expansiegericht beleid had de economie de nodige stimulansen voor herstel kunnen geven. De monetaristische benadering heeft niet de nodige economische prikkels gegeven. Met een onafhankelijk monetair beleid lijkt een verdere beperking van het economische instrumentarium geenszins de juiste strategie om in te spelen op de problemen waarmee de Europese Unie wordt geconfronteerd, nu zij binnen de strakke discipline van het Stabiliteits- en groeipact haar weg moet zien te vinden in deze periode van tragere economische groei.

Hoewel het kader goed heeft gefunctioneerd doordat de inflatieverwachtingen terug zijn gebracht naar laagterecords, het andere onderdeel van het stabiliteits- en groeipact, geeft het groeiaspect een veel minder rooskleurig beeld van datzelfde pact.

Noodzaak van aanpassingen en meer verfijnde criteria

Uw rapporteur is ingenomen met de verklaring van voorzitter van de Commissie, Romano Prodi, die uitdrukking gaf aan zijn gehechtheid aan de achterliggende gedachte en de geest van het stabiliteits- en groeipact, maar die daarbij met nadruk wees op de noodzaak van aanpassingen en de invoering van meer verfijnde criteria voor de toepassing van het pact, ten

einde er een waardevol instrument van te maken voor de bevordering van stabiliteit en groei. Uw rapporteur ondersteunt de invoering van meer verfijnde criteria, met inachtneming van inflatie, werkgelegenheid, overheidsschuld, financiële lasten in verband met de vergrijzing van de bevolking, vereisten met betrekking tot de overheidsinvesteringen en kwaliteit van de uitgaven.

Overheids- en particuliere investeringen

Gezien het belang van overheidsinvesteringen voor de groei blijkt de dringende noodzaak van een aanpassing van de regels uit het feit dat het stabiliteits- en groei pact resulteerde in een beleid in het kader waarvan de tekorten werden teruggedrongen door een verlaging van de uitgaven voor overheidsinvesteringen. Om de hoek loert het gevaar dat het groeipotentieel wordt verminderd doordat de overheidsinvesteringen worden verwaarloosd.

De afgelopen jaren zijn de overheidsinvesteringen in verhouding tot het BBP voortdurend teruggelopen. Ook kwamen particuliere investeringen niet voor overheidsinvesteringen in de plaats, maar veeleer volgden die de algemene neerwaartse trend. De bruto investeringen in vaste activa krompen in het tweede kwartaal van 2002 met 2,9%, hetgeen de vijfde achtereenvolgende kwartaaldaling betekende. Het is dringend noodzakelijk om zowel de particuliere als de overheidsinvesteringen te stimuleren en een van de mogelijkheden daartoe zou zijn de investeringsuitgaven niet mee te tellen bij de berekening van tekorten. Uw rapporteur wil erop wijzen dat ook de VS investeringsuitgaven buiten beschouwing laten bij de berekening van tekorten.

Een belangrijke vraag die daarbij moet worden beantwoord is hoe de investeringen die moeten worden uitgesloten moeten worden afgebakend en gedefinieerd. De rapporteur stelt voor de mogelijkheid van vrijstelling van overheidsinvesteringen te koppelen aan de definitie van uitgaven van "hoge kwaliteit" die door de Commissie wordt gegeven in haar verslag over overheidsfinanciën in de EMU 2002: "Een bepaalde samenstelling van de overheidsuitgaven kan als van "hoge kwaliteit" worden beschouwd als zij een positieve bijdrage levert aan de doelstellingen van de strategie van Lissabon: van de Unie de meest dynamische, concurrerende kenniseconomie in de wereld maken, met volledige werkgelegenheid, een hechtere economische en sociale samenhang en een duurzaam milieu."

Op deze manier zal het stabiliteits- en groeipact uiteindelijk een instrument worden dat volledig in overeenstemming is met de groei- en werkgelegenheidsstrategie die door de Europese Raad in Lissabon is uitgestippeld, zoals door Prodi werd opgemerkt, en zal het tevens de strategie voor duurzame ontwikkeling omvatten zoals die in Göteborg overeengekomen is.

Voor de conjunctuur gecorrigeerde begrotingssaldi

Als antwoord op de vertraagde economische groei heeft Commissie meer manoeuvreerruimte geïntroduceerd door bij het onderzoek van de begrotingssituatie van de lidstaten aandacht te schenken aan de voor de conjunctuur gecorrigeerde begrotingssaldi.

Wat de budgettaire doelstellingen betreft zijn de begrotingssituaties waaraan de lidstaten zich hebben gecommitteerd, afhankelijk van een overeengekomen groeiscenario. Wanneer de economie in verhouding tot het overeengekomen scenario zwakker wordt, moeten de begrotingssituaties worden gecorrigeerd naar de conjuncturele verslechtering van de

overheidsfinanciën ten einde meer aandacht schenken aan de onderliggende of voor de conjunctuur aangepaste begrotingssaldi.

Vereiste tempo van de structurele aanpassing van 0,5% van het BBP per jaar

De Commissie heeft voorgesteld om de termijn voor de verwezenlijking van de doelstelling betreffende een zich dicht bij een evenwicht bevindende begroting uit te stellen en zich vast te leggen op een strikt en afdwingbaar aanpassingsscenario met inbegrip van een toezegging om in elk geval terug te keren naar een percentage dat onder de drempel van 3% ligt, alsmede een minimaal vereist tempo van structurele aanpassing van 0,5% van het BBP, met als doelstelling de begroting weer dicht bij een evenwicht te brengen of een overschotsituatie te bereiken.

De behoefte aan een autoriteit en een coördinatiepact voor het economisch beleid

In zijn toespraak wees de voorzitter van Commissie, Romano Prodi, niet alleen met nadruk op de noodzaak van een aanpassing van de criteria, maar pleitte hij ook voor het in het leven roepen van een autoriteit die de bevoegdheid heeft om het systeem te sturen op een manier die zowel dwingend als verstandig is, een autoriteit die regels kan handhaven en het beleid kan aanpassen aan veranderende economische omstandigheden. De rapporteur steunt het voorstel van Romano Prodi dat de Commissie voor deze sturende rol het meest geschikt is, op basis van het mandaat en de regels zoals die door de Raad zijn vastgesteld en onder voorbehoud van een controlerende functie van het Parlement. Verder steunt de rapporteur het voorstel van Jacques Delors betreffende een "Coördinatiepact voor het economisch beleid" met prikkels voor groei en werkgelegenheid, investeringen, onderzoek, regionale ontwikkeling, opleiding en arbeidsmarkt. De Conventie dient nota te nemen van de door Prodi en Delors gedane voorstellen en een adequaat voorstel uit te werken voor het toekomstige economische en monetaire beleid.

Verbeteringen van de procedure voor de begrotingscontrole

De rapporteur is ingenomen met de verbeteringen van de kwaliteit en de inhoud van de begrotingscontrole d.m.v. maatregelen zoals de gedragscode en de opnemings van hoofdstukken betreffende de kwaliteit en de duurzaamheid van de overheidsfinanciën overeenkomstig de conclusies van Lissabon.

Duurzaamheid van de overheidsfinanciën

De begrotingscontrole van de EU werd uitgebreid met de systematische beoordeling van de duurzaamheid van de overheidsfinanciën in het licht van de vergrijzing van de bevolking, waaruit bleek dat mogelijk het gevaar bestond dat er sprake zou zijn van budgettaire onevenwichtigheden in een groot aantal lidstaten.

De overheidsuitgaven zijn de afgelopen drie decennia in de EU gestegen tot 47% van het BBP in 2001 en zijn in de loop van het Maastricht-proces van begrotingsconsolidatie teruggekomen van een niveau van meer dan 51% van het BBP in 1995. De gemiddelde omvang van de overheidssector in de EU ligt 15 procentpunten van het BBP hoger dan in de VS, hetgeen vooral het gevolg is van de uitgaven voor programma's betreffende sociale zekerheid, uitgaven die kenmerkend zijn voor het Europees sociaal model. De overheidsuitgaven voor de basisfuncties van de staat en andere maatregelen ter verbetering

van de middelenallocatie (defensie, justitie, onderwijs, gezondheidszorg, O&O, economische diensten) zijn in de laatste 30 jaar opmerkelijk stabiel gebleven en zijn vrij gelijk (14 tot 16% van het BBP) in de EU-landen.

Kwaliteit van de overheidsuitgaven

Er moet meer aandacht worden besteed aan de vraag hoe de overheidsmiddelen worden uitgegeven en hoe belasting wordt geheven. Het toezicht op de kwaliteit van de overheidsfinanciën bevindt zich nog in een vroeg stadium. De moeilijkheden bij de invoering van een doeltreffende controle van de kwaliteit van de overheidsuitgaven zijn ook te wijten aan conceptuele problemen bij het definiëren van "kwaliteit", alsmede het ontbreken van tijdig beschikbare en vergelijkbare gegevens.

Rapporteur is ingenomen met de door de Commissie gegeven definitie van overheidsuitgaven van hoge kwaliteit: "Een bepaalde samenstelling van de overheidsuitgaven kan als van "hoge kwaliteit" worden beschouwd als zij een positieve bijdrage levert aan de doelstellingen van de strategie van Lissabon: van de Unie de meest dynamische, concurrerende kenniseconomie in de wereld maken, met volledige werkgelegenheid, een hechtere economische en sociale samenhang en een duurzaam milieu."

Uitbreiding

In 2001 heeft de Commissie een nieuw initiatief op gang gebracht, de zogenaamde pretoetredings-begrotingscontroleprocedure (PFSP), die tot doel heeft de beleidscoördinatie- en toezichtmechanismen van de EU dichter bij elkaar te brengen met inachtneming van de toetredingsprioriteiten van de kandidaat-lidstaten.

Conclusie

De rapporteur is ingenomen met de voorstellen van de heer Prodi voor aanpassingen en de invoering van meer verfijnde criteria voor de toepassing van het pact teneinde van het stabiliteits- en groeipact een instrument te maken dat van nog grotere betekenis is voor de bevordering van stabiliteit en groei.

De Economische en Monetaire Unie is en blijft van zeer groot betekenis en het stabiliteits- en groeipact is haar belangrijkste instrument. De voorstellen van Romano Prodi leiden geenszins tot een verzwakking van het SGP, maar bouwen daar veeleer op voort en vormen een verbetering daarvan ten einde het beter aan te passen aan de economische ontwikkelingen en een meer realistisch scenario uit te werken voor consolidering van de tekorten. De voorzitter van de Commissie is terecht van oordeel dat het zeer onverstandig zou zijn om in deze periode van vertraging van de economische groei vast te houden aan strakke en onbuigzame regels en op die manier het economisch groeipotentieel te onderdrukken. Het is veel belangrijker ervoor te zorgen dat een onbuigzame toepassing van het stabiliteits- en groeipact de economische groei, de werkgelegenheid en de EMU als geheel niet in het gedrang brengt en dat de steun voor de geest en de achterliggende gedachte van het SGP gehandhaafd blijft. Een verbetering van het SGP moet worden gezien als een leerproces waardoor het SGP meer in overeenstemming kan worden gebracht met de politieke doelstellingen waartoe in Lissabon en Göteborg is besloten; ook kan een dergelijk proces de geloofwaardigheid en de aanvaardbaarheid van het SGP vergroten en wordt daardoor het juiste antwoord op de economische en politieke situatie gegeven.

